

прибегают для получения разнообразного социального и материального вознаграждения.

Дополнительные данные, касающиеся гендерных различий в агрессии, свидетельствуют о том, что мужчины более склонны прибегать к прямым формам агрессии, а женщины предпочитают пользоваться косвенными действиями, которые наносят вред противнику окольным путем.

Мужчины чаще становятся объектом физической агрессии, а женщины подвергаются физическому нападению реже мужчин, а если и подвергаются, то интенсивность физического воздействия будет ниже. В целом, женщины реже выступают в качестве мишени агрессии, нежели мужчины, но женщины значительно чаще становятся жертвами супружеского насилия и сексуальной агрессии. Они легко могут стать объектом агрессии со стороны мужчин, если представляют для них определенную угрозу.

Таким образом, связь между полом и уровнем агрессии, действительно существует. Мужчины в целом более склонны к агрессивности. Однако величина разрыва сильно колеблется в зависимости от обстановки и других факторов, а так же, от формы агрессии.

Фурта Ірина Юрївна,

студентка

Одеського національного університету

імені І.І. Мечникова

ЕСКАПІЗМ ЯК ЕЛЕМЕНТ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ

Ескапізм, як втеча від реальності – міждисциплінарне поняття. На сьогоднішній день у психології про ескапізм, порівняно з іншими явищами, сказано дуже мало, і ця інформація дуже різноспрямована.

Одним з перших цей термін використав відомий англійський професор та письменник Дж. Р. Р. Толкін у своєму есе «Про чарівні казки» (1947 р.). Він також казав, що презирливе ставлення до цього явища не виправдане, і треба розрізняти «втечу бранця з темниці» і «втечу дезертира з поля бою».

Серед сучасних дослідників ескапізму, слід виділити Літінську Д.Г. (суто екзистенційний ескапізм, як більшою мірою, вільний вибір відмови від зустрічі з Іншим), Грекова М.А. (ескапізм як втеча індивіда від справжнього буття через його симуляцію у віртуальних розвагах), Шапінську Е.Н. (ескапізм як спосіб виходу з повсякденної рутини), Мухіну В.С. (ескапізм як вимушений аутизм), Д.А. Кутузову (ескапізм в широкому сенсі, як відхід від соціальних «правил гри» та ескапізм у вузькому смислі, як певна захисна стратегія особистості).

В результаті використання опитувальника соціально-психологічної адаптації К. Роджерса – Р. Даймонда у варіанті Осницького А.К., та розробленої нами анкети, були отримані результати, які свідчать, що 93% студентів схильні до ескапізму (з них 24% мають високий рівень ескапізму, 69% – середній рівень ескапізму). До того ж, студенти з високим рівнем ескапізму більш схильні використовувати цей механізм у своєму буденному житті. Студенти із середнім рівнем ескапізму частіше вдаватися до нього у екстремальних для них ситуаціях.

Після використання методів статистичної обробки даних (коефіцієнта рангової кореляції Манна-Уїтні), були отримані результати, які дозволяють зробити наступні висновки.

1) Більша частина студентства має середній чи високий рівень ескапізму.

Така ситуація може буди наслідком соціально напруженого життя, та дефіциту реальних можливостей щось змінити в соціальному середовищі у молоді. До того ж, зараз населення нашої країни переживає кризовий стан. Одним з механізмів захисту в такій ситуації може виступати ескапізм.

2) Рівень соціально-психологічної адаптації у випробуваних з високим ескапізмом значно нижчий, ніж у випробуваних з середнім рівнем ескапізму.

Ми зробили висновок, що ті студенти, яким важче адаптуватися, більш схильні вдаватися до ескапізму.

3) Рівень інтернальності нижчий у випробуваних з високим рівнем ескапізму, ніж у випробуваних з середнім рівнем ескапізму.

Можемо припустити, що наразі соціальна ситуація в нашій країні є такою, до якої сучасній молоді досить складно пристосуватися. Таким чином студенти, які

схильні до ескапізму, поводять себе менш активно, менше відчують контроль над власним життям, ніж студенти, які схильні до ескапізму помірно.

Про таке явище писав ще Е.Фромм, називаючи ескапізм «відчуженням». Е.Фромм казав про те, що в наш час людина відчуває себе товаром, а не активним діячем, носієм людських сил та здібностей. Сучасна людина загрузла в буденності, та не має змоги подивитися на дійсно загальнолюдські проблеми.

З цього приводу цікава думка Шапінської Є.Н., яка пише про те, що людина хоче звільнитися від буденної реальності через ескапізм, і таким чином потрапити в якісно нову реальність. Сучасна людина прагне знайти справжню реальність, а її дійсність зовсім не завжди відповідає цим критеріям.

Ми вважаємо, що ескапізм у сучасної молоді є не стільки «втечею від реальності», скільки «прагненням до справжньої реальності», яка відповідає уявленням та цінностям особистості. «Втеча» є вимушеною, через неможливість (реальну чи ілюзорну) змінити наявну реальність.

У цьому зв'язку, важливо згадати П.В. Лушина, який говорить про психологічне явище «гібридного або суперечливого комфорту», який проявляється як амбівалентний душевний стан особистості, в якому одночасно мають місце і ознаки умиротворення (можливо, як результат адаптації до радикальних перетворень в країні), і ознаки гострого неприйняття того, що відбувається, бажання змінити багато чого в своєму житті, і ознаки неможливості це зробити. Такий душевний стан характеризується дивним почуттям за типом завмирання, або перепочинку перед новим витком змін, або деякого застою в розвитку. Таке «завмирання» може проявлятися у вигляді ескапізму і у сучасної молоді України, яка, як і всі українці, переживає велику кризу.

Тобто, можемо припустити, що чим менше особистість відчуває свою причетність до подій свого життя, можливість контролю над ним, тим більше вона схильна вдаватися до ескапізму.

Таким чином, нами зроблено висновок, що ескапізм грає важливу роль в соціально-психологічній адаптації сучасної молоді. Ескапізм є несвідомим механізмом «втечі» від наявної реальності, яку особа сприймає як не справжню, не

досконалу, шляхом створення власної реальності індивіда, яка б, більш задовольняла його. Неможливість зміни наявної реальності могла б уразити ідентичність особи, її самооцінку. В цьому випадку ескапізм дозволяє зберегти ідентичність та самооцінку. Молода людина продовжує оцінювати себе позитивно, не дивлячись на те, що не має змоги змінити те, що відбувається навколо неї.

В сучасній суперечливій кризовій ситуації у країні, молодь в деякому сенсі, вимушена вдаватися до такого суперечливого механізму адаптації, як ескапізм, обираючи тим самим «менше зло».

Цибуркова Вікторія Юріївна,

студентка

Одеського національного університету

імені І.І. Мечникова

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАХИСТИ ЕКСТРАВЕРТІВ

Людей завжди цікавила і цікавить особистість, її особливості в поведінці у різних життєвих ситуаціях і характері. Власне тому філософи, медики та психологи почали типологізувати людей на основі різноманітних критеріїв, факторів і т.п. Зручно віднести людину до певного типу та передбачити її поведінку і реакції. Так, типологізація на екстравертів та інтровертів К.Г. Юнгом була здійснена на основі його особистих спостережень. Вона дала потужний поштовх до відкриття нових особливостей цих двох полярних типів. Наприклад, ми зацікавилися поведінкою екстравертів у ситуації перенапруження, стресу чи дистресу (емоційного розладу), тому що існує думка, що вони не дуже переймаються у вищеназваних ситуаціях. З іншої сторони, вплив типу особистості на якісь окремі аспекти її життя – це дуже актуальна тема, бо знання того, як екстраверти долають стрес може бути корисним для побудови взаємин з ними і очікувань щодо їх поведінки в нетипових ситуаціях. Сьогодні, в Україні лише зростає кількість джерел стресу і кожна людина долає це так, як дозволяють їй її особисті можливості. Екстраверти, як правило, не можуть не діяти, коли все йде шкереберть, тому на фоні кризового стану країни, вони дуже помітні, а те що помітно – хочеться досліджувати. Отже, існує потреба в нових